

Külügyminisztérium

Hollai Imre

1231/Ho

002806/2/1983.

Szigoruan titkos!

Készült: 23 példányban

Kapják: elosztóiv szerint

Fégymásolva 1 példányban
..... 0001 sz példány

0002
wa/w

KÜLÜGYMINISZTERIUM TÜK	
VISSZAMINŐSÍTVE	
Dátum: 18. 1. 27.	Aláírás: [Signature]
Megjegyzés:	

eljegyzés

Tárgy: Külügyminiszter-helyettesi egyeztető az ENSZ Közgyűlés 38. ülészak előtt /Moszkva, 1983. augusztus 30.- szeptember 2./

1983. augusztus 30. és szeptember 1. között került sor Moszkvában a szocialista országok külügyminiszter-helyettesinek egyeztető megbeszélésére az ENSZ Közgyűlés 38. ülészakáról. Az egyeztető munkájában 14 küldöttség vett részt: Belorusszia, Bulgária, Magyarország, Vietnam, az NDK, a KNDK, Kuba, Laosz, Mongólia, Lengyelország, Románia, a Szovjetunió, Ukrajna és Csehszlovákia delegációi és a KGST titkárság képviselője.

A küldöttségek vezetőit fogadta A. Gromiko első miniszterelnök-helyettes, külügyminiszter.

1./ A fegyverkorlátozás és a leszerelés kérdései

A nemzetközi helyzet értékelése mellett a küldöttségvezetők részletesen szóltak a szocialista országokra váró feladatokról a Közgyűlés 38. ülészakán. Egyetértettek abban, hogy fokoznunk kell erőfeszítéseinket a nukleáris háboru elkerülését és a nemzetközi légkör megjavítását célzó, a Prágai Nyilatkozatban és a moszkvai közleményben /1983. június/

foglalt szocialista javaslatok megvalósításáért. Külpolitikai erőfeszítéseink hatékonysága szoros kapcsolatban van a szocialista országok egységének további erősítésével, kölcsönös megértésük elmélyítésével, s tevékenységük koordinálásának tökéletesítésével.

Egyeztetett külpolitikai irányvonaluknak megfelelően a szocialista országok alapvető feladata az ülészakon, hogy sürgős és hatékony intézkedések elfogadását érjék el a nukleáris háború megelőzése érdekében.

A Közgyűlés 38. ülészakán a szocialista országok egyik legfontosabb célkitűzése, hogy minél több nukleáris hatalom vállaljon kötelezettséget: elsőként nem alkalmaz atomfegyvert, valamint hogy a Közgyűlés felhívja az érdekeltek figyelmét a nukleáris készletek befagyasztására. Szovjet tájékoztatás szerint a szovjet kormány a közelmúltban az atomkészletek befagyasztását javasolta az Egyesült Államok, Anglia, Franciaország és Kína kormányához intézett üzenetben.

A szovjet küldöttség kifejtette, hogy számos el nem kötelezett ország kérésére általában nincs ellene annak, hogy tájékoztassák őket az USA-val folytatott fegyverzet-csökkentési tárgyalások állásáról, olyan mértékben, amely nem veszélyezteti e tárgyalások menetét.

Egyetértés született abban, hogy a Közgyűlésnek meg kellene erősítenie a Leszerelési Bizottsághoz intézett felhívást: mielőbb kezdjenek hozzá a nukleáris leszerelési program kidolgozásához. Fokozni kell a szocialista országok erőfeszítéseik a nukleáris fegyverkészletek általános és teljes betiltásáról szóló megállapodás kidolgozásáért, valamint a neutronfegyver betiltásáról szóló tárgyalások megkezdéséért.

Elő kell segíteni, hogy az ülészak határozatai tükrözzék az atomsorompó szerződés rendszere megerősítésének szükségességét, annak fényében, hogy fennáll a lehetősége az atomfegyver megjelentetésének a Dél-Afrikai Köztársaságban, Izraelben és Pakisztánban. Határozatot kell elfogadtatni az atomsorompó szerződés felülvizsgálati konferenciájának /1985/ előkészítéséről.

A küldöttségek kifejezték egyetértésüket a világ különböző részein megteremtendő atomfegyver-mentes övezetek szükségességével /Észak-Európa, Balkán, Közel-Kelet, Afrika/, valamint a VSZ és a NATO tagállamait elválasztó vonal mentén létrehozandó atomfegyvermentes övezet létesítésével.

A küldöttségek kifejezték reményüket, hogy közös erőfeszítésekkel sikerül elérni egy olyan határozat elfogadását, amely nemzetközi szerződés kidolgozását írja elő az erőszak megtiltásáról a világűrben, s a világűrből a Föld irányában.

A vegyifegyverekkel kapcsolatban az ülészakon a szocialista országok erőfeszítéseket fognak tenni az ellenük irányuló rágalom-hadjárat visszaverése, valamint egy megfelelő konvenció szövegének egyeztetése érdekében. E konvenció előkészítése számára kedvező feltételeket teremthetne a vegyifegyverek gyártásának és fejlesztésének befagyasztása.

A szocialista országoknak aktivizálniuk kell tevékenységüket a hagyományos fegyverek és fegyvercs erők jelenlegi szintjének csökkentése terén. E feladat megoldásához jó kezdetet jelenthetne, ha megállapodás születne a BT állandó tagjai, valamint a nagyobb fegyveres potenciállal rendelkező államok fegyveres erőinek és fegyverzetének befagyasztásáról.

A küldöttségek szükségesnek tartják, hogy a Közgyűlés ne csak felhívja a még nem részes országokat a különböző hagyományos fegyverek betiltásáról szóló szerződésekhez való csatlakozásra, hanem további előrelépéseket kezdeményezzen e területeken.

A katonai költségvetések csökkentésére irányuló erőfeszítéseink alapja a június 28-i moszkvai találkozón elfogadott nyilatkozat. Minden lehetséges eszközzel fel fogunk lépni az e területen hozandó konkrét intézkedések elszabotálására irányuló törekvések ellen.

Egyetértés született abban is, hogy a fejlődő országokkal együtt a szocialista országok erőfeszítéseket tesznek az Indiai-óceán békebavezetté nyilvánításáról szóló olyan határozat elfogadásáért, amely az illetékes ENSZ bizottságot az Indiai-óceánnal kapcsolatos nemzetközi konferencia előkészítésével kapcsolatos kérdések megoldására ösztönzi.

A leszerelésért fellépő társadalmi mozgalmakat segítően egy, a Leszerelési Világkampány folytatásáról szóló határozat.

A küldöttségek megállapították, hogy a szocialista országoknak a nukleáris háború megelőzésére, a fegyverzetkorlátozásra és a leszerelésre irányuló konkrét intézkedési programja egybeesik az el nem kötelezett országok alapvető törekvéseivel, ami jó alapot biztosít a megfelelő pozitív határozatok meghozatalára. Mindez megnehezíti az USA és más NATO országok helyzetét, amelyek különböző manőverekhez folyamodnak. Éppen ilyen aspektusból nézzük az

I. Bizottságban az ugynevezett "racionalizálásról" szóló javaslatokat, amelyek a gyakorlatban a leszerelési kérdések megvizsgálásának elodázását jelentik.

Mivel a leszerelési témakörben a jelek szerint bonyolult harcra számíthatunk az ülészakon, a küldöttségek megállapodtak annak szükségességében, hogy különös figyelmet kell fordítani a delegációk szakértőinek kiválasztására.

A leszerelés anyagi garanciái mellett nagy jelentősége van a béke megőrzésére irányuló jogi-politikai garanciák megerősítésének.

A küldöttségek egyetértettek abban, hogy különösen aktuális az olyan nyilatkozatok megvalósításának kérdése, mint a nemzetközi biztonság megerősítése, valamint a nemzetközi kapcsolatokban az erőszak alkalmazását megtiltó megállapodás kidolgozásának befejezése. Az ülészakon fel kell hívni a figyelmet a szocialista országok azon kezdeményezésére, hogy a VSZ és a NATO tagállamai kössenek szerződést a katonai erő alkalmazásának kölcsönös tilalmáról és a békés kapcsolatok fenntartásáról. E két javaslat lehetővé teszi a szocialista országok számára, hogy bebizonyítsák a NATO érvelésének alaptalanságát, mely szerint a nukleáris fegyverek elsőkénti bevezetése tilalmával a szocialista országok meg akarják tartani maguknak a hagyományos fegyverekkel való támadás lehetőségét.

2./ Válsággócok

A szocialista országok erőfeszítéseket tesznek az ülészakon a különböző válsággócok felszámolására hozott határozatok következetes megvalósítására, egyeztetett álláspontjuk érvényesítésére, ideértve a libanoni és tágabb értelemben véve a közel-keleti helyzet megoldását a BT határozatai és a szocialista országok javaslatai alapján.

Feltétlenül szükséges az ülészak lehetőségeinek felhasználása arra, hogy a tagállamok elítéljék az Egyesült Államoknak a közép-amerikai és a karibi független államok és nemzeti felszabadító mozgalmak ellen irányuló katonai fenyegetését és durva nyomását. A Nicaragua elleni amerikai agresszió számos országot nyugtalanít, ezért a szocialista országok közös feladata, hogy a lehető legtöbb országot mozgósítsák az amerikai intervenció megelőzésére, a közép-amerikai és a karibi országok elleni külső beavatkozás megszüntetésére, a közép-amerikai és a karibi országok elleni külső beavatkozás megszüntetésére, a térségben kialakult helyzet rendezése békés útjának keresésére. Ezzel kapcsolatban a szocialista országok támogatják Kuba konstruktív politikáját, Nicaragua békeszerető kezdeményezéseit.

Pontos a közgyűlés figyelmének felhívása a távolkeleti feszültség növekedésére, amely az amerikai haditámaszpontok hálózatának kibővítése, s az amerikai katonai-stratégiai tervekhez történt japán csatlakozás következménye.

A szocialista küldöttségek szolidaritásukról biztosították a KNDK-t Korea békés és demokratikus egyesítésére és az amerikai csapatok Dél-Koreából való kivonására irányuló törekvésciben.

A szocialista országok megerősítették álláspontjukat Ciprus, az iraki-iráni háború, Namibia, valamint a Dél-Afrikai Köztársaság agresszív politikájának elítélése kérdéseiben. Szükségesnek tartják a Csád elleni imperialista beavatkozás határozott elítélését, valamint az USA messzemenő terveinek leleplezését ebben a térségben.

Továbbra is erőfeszítéseket kell tenni az USA azon terveinek megakadályozására, hogy anektálja Mikronéziát, s azt katonai-stratégiai hadszinterévé változtassa. A szocialista országok támogatják Puerto Rico népének az önrendelkezésre és függetlenségre való jogát, valamint a Chagos szigetcsoport visszatérését Mauritiushoz, beleértve Diego Garciát is. Továbbra is változatlan a szocialista országok álláspontja Kambodzsa és Afganisztán kérdésében.

Vietnami értékelés szerint az indokinaí térség fontos fejleménye a kambodzsai nép ujjászületése és az indokinaí forradalmi erők megerősödése. E változások lehetővé teszik a vietnami önkéntesek fokozatos kivonását Kambodzsából. A kivonásról szóló döntés nagy csapást jelent Kína, az Egyesült Államok és az ASEAN reakciós erőire.

A vietnami felszólalásból kitűnt, hogy a kínai politikában semmi módosulást sem látnak és Kínát továbbra is az indokinaí rendezés elsőszámu ellenségének tekintik.

Az indokinaí helyzet kapcsán más küldöttség - Laoszt kivéve - nem foglalkozott Kína szerepével.

A vietnami külügyminiszter-helyettes külön beszélgetésben arról tájékoztatott, hogy a kambodzsai képviselőlet ügyében nem terveznek módosítást benyújtani és külön szavazást kérni a mandátum vizsgáló bizottság jelentésének tárgyalásakor.

3./ Az ENSZ hatékonyságának fokozása

Ebben a problémakörben az a határozott álláspont alakult ki, hogy a szocialista országok továbbra is a már meglévő intézményrendszer tökéletesítését, a határozatok betartásának szükségességét tartják fontosnak, s ellenzik az Alapokmány megváltoztatására irányuló kísérleteket.

4./ Gazdasági problémák

A küldöttségek egyetértettek abban, hogy a szocialista országok békejavaslatainak megvalósítása kedvező feltételeket teremtene e kérdések rendezéséhez. A katonai költségvetések csökkentésének következtében felszabaduló eszközöket fel lehetne használni a gazdasági és a szociális fejlesztésre, többek között a fejlődő országokban. Támogatják a fejlődő országok erre vonatkozó konstruktív javaslatait.

Nagy jelentősége van az államok közötti gazdasági téren megnyilvánuló bizalom erősítésére vonatkozó lengyel javaslatnak.

A szovjet küldöttség célszerűnek tartja, hogy a szocialista országok tegyenek közös nyilatkozatokat a gazdasági problematikával kapcsolatban, amelyekből nyilvánvalóan tükröződné hozzáállásuk e kérdések megoldásához. Ilyen módon a szocialista országok nyilatkozatban ítélnének el az imperialista országok részéről a szocialista, valamint a haladás útjára lépett fejlődő államok ellen alkalmazott politikai és gazdasági nyomás eszközeit.

5./ Szociális, emberi-jogi és nemzetközi jogi kérdések

A szociális-emberi jogi témákban az egyeztető résztvevői egyetértettek abban, hogy országainknak a hangsúlyt a szociális kérdésekre és a szocialista országok e téren elért eredményeire helyezték. Az emberi jogokat illetően az élethez és a munkához való jogot kell a középpontba állítanunk.

Valamennyi felszólaló hangsúlyozta, hogy e témákban éles ideológiai harc várható a tőkés és a szocialista országok között. Az Egyesült Államok és egyes szövetségesei az egyén jogainak biztosítása ürügyén ezuttal is be kívánnak avatkozni a szocialista országok belügyeibe.

Országaink az emberi jogok tömeges és durva megsértését fogják bírálni és ezzel összefüggésben kitérnek a chilei, guatemalai, salvadori és más diktátorák terrorjára.

A faji megkülönböztetés ellen tartott II. világkonferencia eredményeit fel fogják használni. Hangsúlyozni fogjuk az imperializmus és a dél-afrikai apartheid rezsim, valamint Izrael közötti együttműködést ezzel kapcsolatban.

6./ Költségvetés

Olyan költségvetési javaslat elfogadására van szükség, amely abszolút számokban nem haladja meg a jelenlegit /1473 millió dollár/. A szocialista országok határozottan ellenzik a különböző intézmények és rendezvények megalapozatlan támogatását a költségvetési keret terhére.

7./ A fejlődő és a tőkés országokkal kapcsolatos munka

A szocialista országok küldöttségeinek egyöntetű véleménye, hogy különös jelentősége van az el nem kötelezett országokkal folytatott munkánk koordinálásának, amelynek célja, hogy biztosítsuk támogatásukat javaslatainkhoz. Erre jó alapot biztosítanak az új-délhi konferencia határozatai, bár figyelembe kell venni az eltérő értelmezéseket egyes országok részéről. Tovább kell fejleszteni kapcsolatainkat az el nem kötelezett országokkal a világpolitika kulcskérdéseinek megoldása érdekében. Ennek fontos eszköze a velük folytatandó folyamatos konzultáció.

Különös figyelmet kell fordítani azokra a területekre, amelyeken megvannak az együttműködés lehetőségei a tőkés országokkal.

8./ Az IPU 70. konferenciája

A plenáris ülésen a KNDK képviselője azzal a kéréssel fordult a szocialista országokhoz, hogy ne képviseltessek magukat az IPU 70., szöuli konferenciáján. Kérésüket azzal indokolták, hogy a szocialista küldöttségek jelenlétére a dél-koreai rezsim elismerését jelentené, s ellentétüket szitana a szocialista és a fejlődő országok között. A koreai Párt Központi Bizottsága a fenti kéréssel fordult a testvérpártokhoz, de választ még nem kapott. Más delegáció a témával nem foglalkozott.

Az egyeztetőről ténykommunikét adtak ki.

Budapest, 1983. szeptember 9.

H.